AVUI B

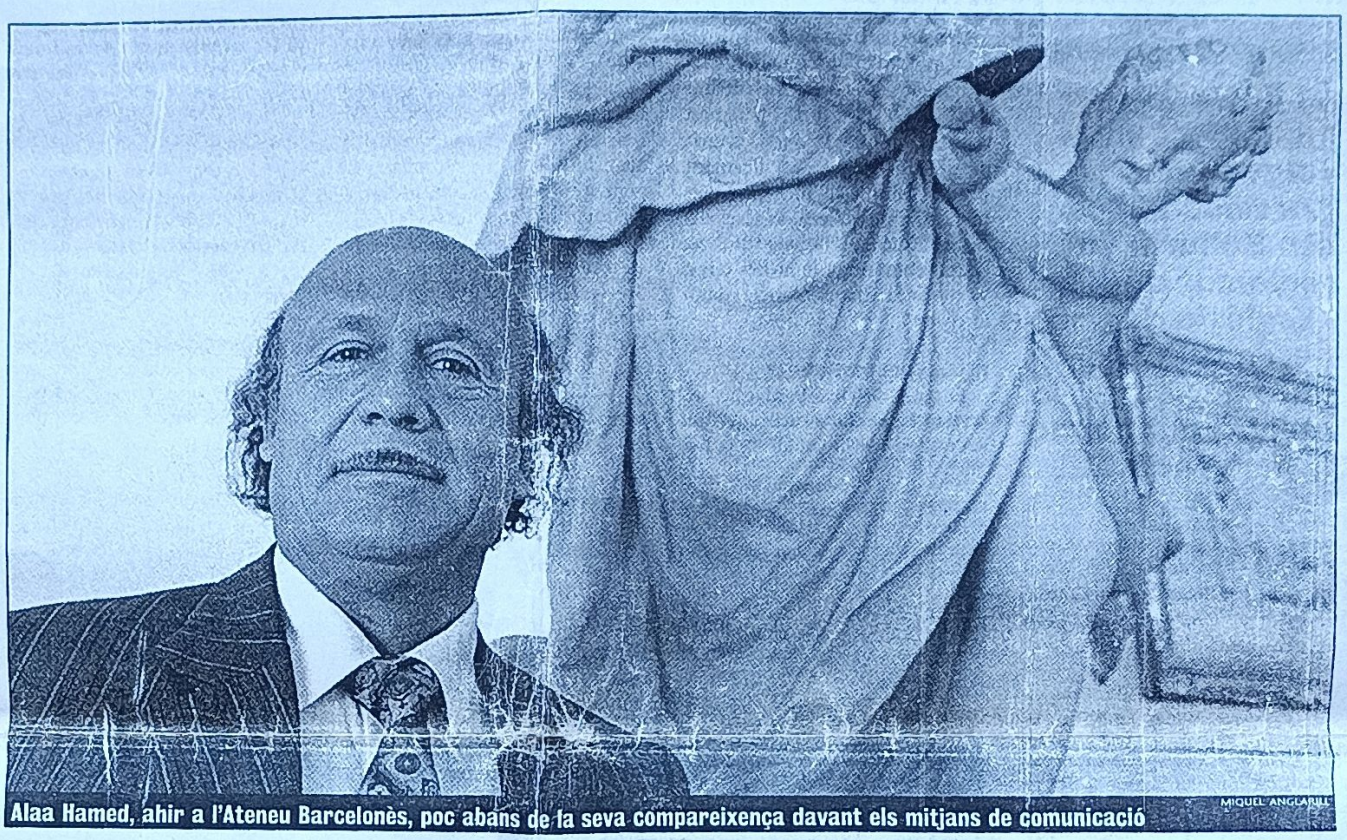
CULTURA I ESPECTACLES

B2 Jacint Verdaguer

B3 Dia dels museus

Alaa Hamed, ahir a l'Ateneu Barcelonès, poc abans de la seva compareixença davant els mitjans de comunicació MIQUEL ANGLARILL

"Al meu país no hi ha la llibertat d'expressió d'abans"

L'egipci Alaa Hamed, condemnat a mort pels integristes islàmics, visita Barcelona com a Escriptor Convidat

Q. Aranda
BARCELONA

Alaa Hamed, de 55 anys, és un dels escriptors perseguits arreu del món per causa de la seva obra, publicada només en àrab. Gràcies al PEN club visita Barcelona durant un mes i mig com a Escriptor Convidat per la Institució de les Lletres.

Q.A. *¿El va sorprendre la invitació de la Institució de les Lletres Catalanes?*
A.H. No, no em va sorprendre gaire. Ara, haig de dir que estic feliç i encantat d'estar aquí. Li dic que no perquè a través del *PEN Club* mantinc tota mena de relacions internacionals, ja sigui amb el PEN anglès, el PEN canadenc, etcètera. Així tinc la possibilitat d'establir contactes amb escriptors i institucions culturals de tot el món, malgrat que tinc el telèfon i el correu intervinguts.
Q.A. *Abans d'arribar aquí, coneixia la realitat catalana? ¿Sabia que hi ha una llengua i una cultura diferents de les de la resta de l'Estat?*
A.H. Els meus coneixements es redueixen a la idea d'una Espanya uniforme. Històricament, però, conec l'Espanya de la dominació musulmana. Tenia, és clar, algunes referències de Barcelona, però, sincerament, no sabia que hi hagués aquestes diferències entre Catalunya i Espanya. Per a mi, això ha estat una gran sorpresa. No creia de cap manera que Espanya estigués formada per vàries nacions. Haig de dir que les institucions espanyoles que hi ha al Caire, tant l'ambaixada com l'Institut Cervantes, no donen constància d'aquesta realitat.
Q.A. *Quina sensació té en trobar-se lluny dels problemes legals a què ha de fer front al seu país?*
A.H. És veritat, jo he tingut problemes amb el govern del meu país, perquè he reclamat sempre la llibertat. I per aquesta mateixa raó també he tingut, i encara tinc, problemes amb els integristes islàmics, que em persegueixen i m'han llançat una *fatwa* [condemna a mort ordenada per una autoritat religiosa]. A Barcelona, per tant, em sento molt lliure. Puc passejar sense sentir-me constantment amenaçat.
Q.A. *¿El Nobel a Naguib Mahfuz ha beneficiat o ha perjudicat la difusió internacional de l'obra d'altres escriptors del seu país?*
A.H. Naguib Mahfuz representa una època molt diferenciada de la meva. Jo i altres com jo, tant o més destacats, som la literatura actual del nostre país. Durant el temps en què Naguib Mahfuz escrivia, el període més representatiu de la seva literatura, pertanyia a un Egipte en què hi havia molta més llibertat que ara; hi havia molta més capacitat per expressar-se lliurement. Ara, en canvi, aquesta capacitat d'expressió és molt més limitada, no hi ha la que hi havia abans. Però no li sabria dir si el Nobel va perjudicar o ajudar en la difusió de la resta de la literatura àrabo-egípcia. Només li puc dir que les condicions en què escrivim ara no són les d'abans.

PERFIL

Alaa Hamed no és de religió musulmana. "Sóc un egipci que ha estat islamitzat. Tard o d'hora caldrà agafar les lleis islàmiques i ficar-les definitivament a les mesquites." La declaració de principis de Hamed és tan desafiant que espanta el traductor d'àrab que fa d'intermediari entre escriptor i periodistes. Amb evidents gestos de desaprovació, l'home comenta: "Em limito a traduir literalment el que ell diu." L'astorament del traductor s'explica quan Hamed conta el contingut dels dos llibres que li han valgut sengles condemnes de presó de vuit i un any respectivament –encara sense complir–, i que l'han apartat del seu càrrec públic a l'administració d'Hisenda. «'L'interval d'una ment humana' (1988) és una ironia sobre la religió, sobre totes les religions i, és clar, sobre la religió musulmana. El segon llibre, 'El llit', és una desmitificació de les normes quotidianes de la religió i un atac frontal contra els mateixos religiosos», diu rotund. "Tots els mals del meu país són provocats per la religió –insisteix–, fins i tot la misèria en què viu la gent. La llibertat xoca amb la religió. I sense llibertat no hi ha progrés.

El futur d'Egite és cada dia més negre. I els països del voltant també poden patir l'integrisme. Europa s'hauria d'implicar per frenar-lo."

Alaa Hamed, més aviat baixet, sense pèls a la llengua ni al cap, amb vuit llibres de contes i set novel·les publicades, diu que malgrat la por que sent, malgrat el control a què el sotmet la policia –"que em protegeix però que també em vigila–, mai no callarà. No està disposat a sotmetre's com Naguib Mahfuz, assegura. Hamed informa que el premi Nobel del 1988 no el va recolzar quan va rebre la 'fatwa', i que després de l'atemptat que va patir "gairebé va demanar perdó als islamistes". Però ell no ho farà.

Gràcies a la denúncia d'immoralitat per part d'un periodista –després que esclatés el 'cas Rushdie' el 1989–, i que el president del Col·legi de Periodistes egipcis demanés el compliment de la 'fatwa', aquest home ha passat de la popularitat que dóna la televisió a l'ostracisme més absolut. El PEN ha fet seva aquesta situació i ara Hamed pot passejar uns dies per la Rambla, abans de tornar a Egipte i enfrontar-se possiblement com a mínim a un any de presó.